

ГЕОРГИ КОНОВСКИ

СЕЛО В НЕБЕТО

chitanka.info

1.

Стамен беше много зает. Проблемът го тормозеше вече няколко минути и го откъсваше от чудния сън. Тъкмо младата Невяна пристъпваше към него бавно-бавно... разкопчаваща бялата блузка... посягаща към изпънатите панталони...

И усети, че дясното му рамо се схваща. Мразеше тези моменти. Налагаше се да се завърти на другата страна, да подвие чаршафа откъм гърба си, да намести глава на ортопедичната възглавница, дето пролетта я донесе синът му от големия град...

Изобщо — куп усилия в изнурителната жега. Есенна, но жега...

А това отклонение беше достатъчно Невяна да изчезне нейде в негата на облаците в главата му и... И пак да чака дни, че и седмици, тя отново да се появи. А с нея — и споменът за оная романтична вечер край Горския вир, когато... Абе, това са си лични работи. И ни кака Йордана — дорде беше жива, ни Кольо — мъжът на Невяна, бяха повдигали въпроса някога. Някога, не сега. Щото сега какво да кажат — каменните плочи и на тримата бяха близо една до друга, та Стамен често изтесваше с мотичката и гробовете на Кольо и Невяна. Не искаше да приличат на долния край на гробището — целият обрасъл в храсталаци, че и с диви овошки.

Нямаше кой друг да почиства гробовете на бившия му приятел и първата любов. Дъщерите им бяха далеч — едната в столицата, другата чак в Англия някъде. Идваха понякога — така, през две-три години, последния път бяха заедно, водеха и внуците на Невяна и Кольо. Големи бяха пораснали момчетата. А най-големият, вече гонещ четирийсетака, така приличаше на Стамен... Че и той се зачуди — май имаше нещо вярно в подмятанията на баба Доста едно време...

Както и да е, сънят отмина съвсем...

Стамен се завъртя, но не му се ставаше. Работа баш сега нямаше. Градината беше обрана, компотите затворени и свалени в мазата. Там, на стария стелаж, заедно с бурканите с ягодово, боровинково и малиново сладко, с компотите от къпини и праскови, чакаха да дойде

синът с колата. Щяха да ги натоварят, да поприказват нейде час или дори два, синът пак да предаде извиненията на сестра си, че била много заета, пак ще пробва да му остави някакви пари, пак ще подметне за хубавия град, за готовата стая, за спокойствието, което го чака...

И пак щеше да замине...

Е, вярно — идваше често. Така — веднъж месечно, понякога през месец и половина. А зимата само звънеше по телефона. Всяка вечер. Стамен се шегуваше сам със себе си, че го проверяват — още ли е жив. И напук на проверките — живееше...

Така, както му се искаше...

— Бай Стаменеее...

Надигна се малко неловко. Рамото го стягаше, а и кокалите не бяха ония от казармата. Добре, че се излежаваше на миндера под асмата, та не трябваше да слиза по дървената стълба. А от тоя миндер се виждаше целия двор...

То пък какво беше останало в него...

Петнайсетина овошки, малинакът в източния край, къпините в западния, лехите между тях. И празните ниски барачки — едно време кокошарник, зайчарник, свинарник. Всички празни...

Само кучешката колиба оживя. Мързеливо отвътре надникна Мурджо, бавно служебно два пъти, отчете бдителност и тръгна към стопанина си. Хем да го види, че е на поста си, хем може нещо да даде. Я какви кокоши кокали му метна снощи...

Само че днес Стамен беше на хляб и сирене. Не му се ходеше до магазина, а и знаеше — Дочка само в сряда получаваше стока. Пък днес е петък. И, каквото ѝ беше поръчал, стоеше тихо в хладилника. А и жената рядко стъпваше в магазинчето в други дни. Че кой от оцелелите петдесетина селяни ще тръгне да търси нещо непоръчано? И отде да му го вземе?

— Бай Стаменеее...

— Оппа, де... Ида...

Позна го. Минчо, пощальонът от средището. Да дойде с велосипеда тук — на три километра от пощенския клон, в тая есенна жега... Хм...

— Кажи, Минчо...

— Писмо имаш...

Стамен спря. Писмо? Писмо??? Какво писмо? Та писмо в селото не беше идвало барем от петнайсе-двайсе години. Кметският наместник им четеше понякога послания от областта, ама той имаше компютър и на електронната поща получаваше всички задължителни писма. Друг е въпросът кого интересуваха те и колко бяха изпълнявани...

— Писмо... И ние с Кера се шашнахме. Писмо не е идвало тук... Абе, аз съм от осем години на тая работа, ама не помня...

— Не е на добро — рече Стамен. — Знам си аз, неочаквано ли е нещо — не е на добро...

Минчо му подаде писмото. Голям плик, но тънък. Стамен веднага погледна подателя. Не беше държавата. Не му искаха нещо. Обаче — кой беше тоя Мирослав Пенчев? Прехвърли набързо в главата си. Не помнеше подобен. Вярно, беше изучил децата от няколко села и за петдесет години хиляди бяха минали през ръцете му. Ама имената им помнеше. И лицата. И характерите. И белите. И постиженията им...

Но — Мирослав...

— Познаваш ли го? — рече Минчо. Любопитството просто го разяждаше. Нали сега — като се върне, ще го разпитва и Кера, вечерта в кръчмата ще питат, интересна тема за дългата вечер ще е...

— Не знам... — каза Стамен и махна с ръка. — После ще го гледам...

Минчо кимна и се метна на колелото. И той беше учил при него, та знаеше — рече ли нещо даскалът, правеше го. Имаше си свои правила, никому ихтибар не сторваше...

— Лек път! — Стамен се завъртя, па пак се обърна. — Бе, що не влезеш? Ще те черпя една бира, в мазето отлежават. И таман ще си начешеш крастата любопитна...

Минчо скочи от седалката...

2.

Уважаеми господин Стаматов!

Казвам се Мирослав Димов Пенчев. Внук съм на Вашия ученик Миролюб Ангелов, син съм на дъщеря му Ангелина. Уча в осми клас.

Пиша Ви с една голяма молба. Нашият учител по литература ни даде задача за ваканцията — да разкажем за семействата си. Татко е роден в София, там е роден и дядо Харалампи, комуто викат Хари. За столицата е лесно да се пише. Има много книги, има и материали в интернет.

Но за селото на мама не открих почти нищо. Видях даже, че на старата пътна карта на България не е отбелязано. Има го средищното селище, каза мама, но селото отсъства. Тя ми разказа някои неща за детството си, за дядо Миролюб, който почина миналата година...

(Стамат свали очилата и погледна Минчо. Помнеше Миро — висок, слабичък, обичаше да се катери по дърветата и едно голямо междучасие веднъж даже стигна почти до върха на голямата топола. Та после отнесе три пъти пердах. И Стаменов го шамароса, и почти припадналата от страх директорка неумело заши един, а как го пра баща му после... Но — такова беше времето: Макаренко, Шамаренко и Дървоненко... Починал, значи. А май беше само на 55 или 56 години...)

Уважаеми господин Стаматов!

Моля Ви да ми разкажете за сегашните жители на селото, за децата и игрите им.

(Стамен пак погледна Минчо. Децата... Най-младият в селото беше Георги — едва навършил шейсет. Пак негов ученик, бивш полицай, рано пенсионира се и избягал от областния град... Децата...)

Ако не Ви затруднява — моля, разкажете за нравите, за навиците и обичаите в селото днес, как приемат хората новия век и как живеят в него.

Татко обеща към края на октомври да дойдем при Вас, но засега е много зает — отново готви някаква презентация във фирмата и се прибира само, за да спи у дома. А мама няма шофьорска книжка. Аз мога да карам колата, обаче никой няма да пусне 15-годишен ученик да управлява автомобил по пътищата. Още повече — мама каза — до селото се отивало по местен път, неасфалтиран.

Очаквам Вашето писмо.

С поздрави — Мирослав Димов Пенчев...

3.

Е, те ти, булка Спасовден... Или, както викаше Мишето — и той отдавна покойник — „Воала, мадам, льо жур дьо Спас...“.

Да разкаже за селото...

Ми, че тя тая лесна. Ей го — петдесетина души мърдат из него. Мърдат, мърдат — па пак замрат. Като жаби в пресъхваща река. Заровили се в калта и... Чакат... Чакат дано дъждец падне, дано отново животът се върне. А дотогава — оцеляване...

И оцеляваха яките български тела. Че и душите — тук-там. Оцеляваха, топейки се бавно. И изчезваха като есенни ята. Само дето пролет не се виждаше и никоя на тая земя не се връщаше...

А сега детето искаше да му разкаже за тия, дето отдавна са в подобрия свят... Явно по-добър — щом от тоя се случваше хора да бягат. Я тая година — още не е свършила, а двама вече забегнаха. Дядо Цветко пролетес се обеси, кака Гина лятос се налапа с хапове.

По-добре ще е там, по-добре — от тук се бяга, ама оттам никой не се връща. Значи им харесва на хората...

Или пък охраната е по-добра... Та не може да умреш с надеждата, че барем после ще си починеш на воля...

— Минчо — рече Стамат, — ами това е... Ако щеш още бира...

— Ми — махна с ръка пощальонът. — И тая ми е много. Довечера при Даката ще наваксам, пък сега ме чакат три километра. И жената рече тоя следобед да съм й под ръка, че ще затваря още буркани, та да слагам капачките...

И се метна на колелото.

— Ти си знаеш — каза Стамат и помахна подире му. Не, че ще се обърне да го види, ама така трябва, гостенин с добро се изпраща.

След което седна на лежанката. Кучето се завъртя, усети, че стопанинът му е угрижен, та легна мълчаливо в краката му.

Ха сега, де... Да пише истината — защо да разбълниква и без това кипящата пуберска душа? Ми, няма ги хората — умира селото. И миналото само остава. Ама и то се развява като пепел в полето под

силен вятър. Скоро няма да има кой да разкаже какво е имало из тия
руини... Пък какво е ставало — хептен...

Освен, ако...

4.

Драги Мирославе,

Благодаря за писмото ти. Отдавна в нашето село не беше пристигало писмо в плик. Всички тук имаме компютри — с изключение на баба Рада, но тя гони стотака, та е разбираемо. И поддържаме връзки с цял свят по интернета. Деца и внуци на хора от селото има навред по майката Земя. Даже на Кольо Терсенето — дядо ти беше съученик с него, Кольо много се разстрои като разбра, че е починал, та той има внук в Антарктида, работи в нашата станция там.

Селото е на мястото си. Живеем добре, пенсиите стигат, но ние сме селяни хора, не можем да чакаме на държавата и Господа, затова всеки си има някаква занимавка. Мишо Тенекето — малко по-голям е от дядо ти, има лозя от цели двадесет декара. Доста работа искат, но есенно време наема половината село за работници по брането.

Сетне гроздето го кара в малката фабрика, дето Красьо Кокала вдигна на източния баир. Там е направил хем винарна, хем има работилница за сокове, та дава работа на двайсетина души. Добре плаща. Хубаво е да се работи при него, хубаво е и в кооперацията на Милко Мамула и Стефко Рапона. Те се заеха със земеделие — имат свои ниви и вземат под аренда доста земя. Царевичката върви добре тук, точно на място е. Защото Керанка Мазньовата изгради кравеферма и към нея цех за сирене и кашкавал, та двайсетина души имат работа при нея.

Имаме и месарски цех — работи със стоката на Динко и Мара Шопските, дето гледат прасета. При тях няма много заети хора от селото, само десетина са. Но пък толкова са и при Ангел Дяволския, който събра в стадата си над 500 овце, та и мляко дава за цеха на Керанка, и вълна продава някъде в Пловдивско, и овче месо осигурява.

В центъра на селото издигнаха смесен магазин, както му викаме тук, ама не е само магазин. Направи го Ради Марковия — и цял супермаркет има, и ресторант, че и младежко барче с дискотека. Пък до

него е хотелчето — десетина стаи, често е пълно, заради хубавия въздух и водата на Агликиния извор.

Защото в селото останаха доста младежи. Работа има тук, въздухът ти казах, че е чист, средата е спокойна, храната е природосъобразна и здравословна. Вчера имахме сватба, а миналата седмица — две наведнъж. И се видя, че вече чакат бебе от едната.

В селото има две училища. Вече не пращаме децата на средищното, а тук идват ученици от няколко села наоколо. И земеделски техникум направиха — с много учители. Все млади, трудолюбиви, умни. И всичките харесват селото, та къщи си направиха и смятат тук да живеят.

Така че, Мирославе, дядо ти нека почива в мир спокоен. Живо е селото ни, развива се... Пращам ти много поздрави от комшиите ви — дядо Цветко и леля Гина, живи и здрави, щастливи и доволни...

Твой непознат Стамен Стаматов

5.

Писмото замина... И времето си отиваше — бавно, спокойно. Прежуряше, прежуряше, пък взе да се заоблачава, та даже два дена поред дъжд падна. Есен...

Което време явно разкаля пътя. И Минчо със зор стигна до къщата на Стамен. Той го посрещна със свито сърце. Усещаше, че нещо не е наред...

— Писмо?

— Писмо, бай Стамате...

— От София?

Минчо кимна и извади писмото от вътрешния джоб. Този път беше в малък плик. И само няколко думи върху листчето:

„Уважаеми господин Стаматов,
ние с мама и тате тръгваме в понеделник с джипа.
Ще пристигнем във вторник привечер. Можете ли да
осигурите две стаи в хотела?

Ваш Мирослав“

Идва...

Защо?

Вече е късно да го спре. Ех, дете, дете... Защо ти трябва да ровиш в действителността? Защо не се зарадва на селото в небето? Защо... Какво искаш да видиш? Старото гробище с полегналите плочи? Глухите улички? Ослепелите къщи със заковани прозорци? Няколкото силуета, отиващи привечер към центъра? Чакащите я гост от далеч, я някой ангел или дявол да ги прибере сенки на някогашни хора?

Защо бе, дете...

И Стамен зачака.

Пък каквото...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.